

VEČERNI LIST

Posamezna številka 60 vin.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vin.

Cene po pošti:

za celo leto . R 84.—

za pol leta . R 42.—

za četrt leta . R 21.—

za 1 mesec . R 7.—

Za Ljubljano mesečno 7 K

Za inozemstvo mesečno R 12.—

Uredništvo in uprava:

Kopitarjeva ulica št. 6

Uredn. telefon šte. 50

D'Annunzio proglasil neodvisno reško državo.

Belgrajska vlada je ne prizna.

Bakar, 10. sept. V sredo zvečer je v gledališču Fenice D'Annunzio proglasil Reko za samostojno državo. Radi tega je Consiglio nazionale podalo ostavko. D'Annunzio je tako postal samolasten diktator Reke.

LDU Zagreb, 10. septembra. »Riječ« doznava iz Bakra, da je v sredo zvečer v Teatro Felice D'Annunzio proglasil italijansko regentstvo v Kvarneru. Narodni svet je pri tej priliki podal ostavko. D'Annunzio je od srede zvečer diktator Reke. Ta najnovejši čin je bil proslavljen z običajnimi manifestacijami po ulicah, z razsvetljavo, z govori, z zvonjenjem zvonov, z grmenjem topov in življenjem siren. Včeraj se je peljalo preko susaškega mosta 80 voz municije proti Grobinštini. Mornarji s parnika »Dante Alighieri« pripovedujejo na vsa usta, da odidejo 11. t. m. iz reške luke in zasedejo vse kraj med Bakrom in Kraljevo.

Regent Aleksander v Zagrebu.

LDU Zagreb, 10. septembra. Ob dvajsetih je bila pri armijskem komandantu intima večerja, kateri so prisostvovali ban in regentovo spremstvo. Nato je šel regent v gledališče. Ko se je pokazal v dvorni loži, mu je občinstvo priredilo navdušene ovacije, za katere se je regent prirčno zahvalil.

Roparji razdrli železniško progo pri Sisku.

Ljubljana, 11. septembra. Kakor poročajo iz Zagreba, je dne 9. t. m. okoli polnoči med postajama Sisek in Lekenik navalila roparska tolpa železniško progo in jo razdrila na 20 metrov. Nato je tolpa čakala, kdaj bo pripeljal brzovlak iz Zagreba. Železniškemu čuvaju se je posre-

Za pokrajinsko avtonomijo v Jugoslaviji.

Bivši ruski poslanik na Cetinju gosp. Aleksander Giers, ki živi sedaj v Dubrovniku, je imel pogovor z urednikom »Agr. Tagblatta«, v katerem je izrazil svoje mnenje o naših razmerah. Njegove izjave o našem zunanjem položaju preidemo, ker nam je itak znano, kar je povedal da nimamo na zapadu nobenega odkritosrčnega prijatelja, da nas nasprotno tam gledajo postrani. Tudi to vemo, da zunanji svet na zapadu z jastrebimi očmi pazi na naše notranje razmere in skuša vsak naš domači spor in zmedo izkoristiti na našo škodo. Vsega tega za gosp. Giersom ne bomo ponavljali. Pač pa nas zanima njegova sodba o bodoči ureditvi naše države. Giers ima za seboj velike izkušnje in njemu so naše razmere kakor malokomu znane. Zato njegova sodba je nekaj velja. Tu pravi Giers:

Po katerem potu boste v Jugoslaviji rešili vprašanje pokrajinskih vlad, boste odločili sami. Potreben je pa iskren sporazum in zavest, da pretirana centralizacija nujno rodi nezadovoljnost in separatistično stremeljenje. Centralizem države ne krepí, marveč jo uničuje. O tem sem doživel žalosten zgled v svoji lastni ruski domovini. Za časa Djenjicina so zahtevale kosaške pokrajine na severnem Kavkazu združitev v avtonomni zvezi. Glavne poteze te avtonomije sem bil svoj čas naznačil merodajnim faktorjem in so obsegale te-le glavne točke:

Uradništvu se izboljša položaj.

LDU Belgrad, 10. sept. Kraljevska vlada se bavi z ureditvijo uradniškega vprašanja in izboljšanja materialnega stanja vseh vrst uradništva, ki je v današnjih raz-

LDU Milan, 10. sept. (DunKU) »Corriere della Sera« potrjuje vest, da je srb-ska vlada naznanila zavezniškim vladam, da se protivi, priznati italijansko regentstvo v kvarnerskem zalivu, t. j. na Reki.

LDU Reka, 10. septembra. D'Annunzio je imenoval prve delegate v Rimu.

LDU Reka, 10. septembra. Opaža se, da Italijani dobivajo legionarje in material za Reko vedno na ta način, da parnike, določene za druga mesta, dirigirajo na Reko. Te dni je prišel semkaj genovski parnik »Cogne«, ki je bil natvorjen s svilo, avtomobili, letali in avtomobilskim materialom v vrednosti več deset milijonov lir. To blago je bilo na videz dirigirano v Ameriko; ker pa so se v Catagni ukrcali na parnik reški legionarji, so prisilili parnik, da je svojo pot namesto v Ameriko izpremenil na Reko, kjer je toliko takega blaga, da Amerika sama ne ve, kaj naj počne z njim.

lil. Po predstavi v gledališču je bilo pred poslopjem nebrojno naroda, ki je regenta burno pozdravljal. Z regentom je prispela tudi princezna Jelena s svojim sinom Vsevolodom. Jutri se odpelje regent v Belgrad. Tudi minister za zunanje posle dr. Trumbić dospe jutri v Belgrad.

čilo, obvestiti bližnjo postajo in tako preprečiti nesrečo. Promet je prekinjen. Ekspresni vlak in belgrajski brzovlak sta ostala na progi. Regent Aleksander, ki se je včeraj peljal iz Pariza skozi Ljubljano, se je vsled tega ustavil v Zagrebu.

Pod centralno državno oblast spadajo: zunanja politika in pravne norme mednarodnega trgovinskega prometa; vojska in mornarica; finančno gospodarski sestav in novčarstvo; carina, trgovinsko plovstvo in pristaniška uprava; pošta in brzojav; prometna sredstva, v kolikor zahteva to zagotovitev svobodnega prevoza; davki in dohodki za državne potrebe; izdaja zakonov, ki tičejo materialno in pravno pravo; določitev splošnih državljskih pravic.

Vse drugo ostane pridržano avtonomnim vladam posameznih pokrajin, katerih delokrog in funkcije obsegajo celokupno materialno in duševno življenje pokrajin. Življenje bo potem ob sebi pokazalo, v koliko naj se oblast pokrajinskih vlad razširi in zoži.

Djenjikinova vlada se za te predloge ni odločila, ker je propadla. Niti trenotek ne dvomim, da bo bodoča jugoslovanska ustavotvorna skupščina kot merodajni činitelj rešila to vprašanje v zmislu narodne blaginje. To bo storila tembolj, ker je to vprašanje za bodočo mednarodno stališče Jugoslavije odločilne važnosti.

Tako sodi pameten in izkušen diplomat o potrebi, da se uredi naša država na temelju pokrajinske samouprave. Ali bodo demokrati tudi njega proglasili za sovražnika močne in edine Jugoslavije?

merah zelo nepovoljno. Upati je, da se bo to nujno vprašanje v kratkem času rešilo ugodno.

železniški tiri, pod vodo, tako da je ta del mesta popolnoma odrezan. Promet po suhem in po vodi je ustavljen. Tudi skladišča mesta Dunaja so ogrožena po vodi, vendar pa se blago še razklada.

Revolucionarno gibanje v Italiji.

V zadnjem času prihajajo iz Italije brez prestanka vesti, da se odigravajo v industrijskih krajih in na deželi težki nemiri med delavstvom. Industrijski delavci in revno kmetstvo prebivalstvo nastopajo skupno proti vladi kapitalistov in veleposestnikov. Iz Rima prihaja ravnokar brzojavno poročilo, da se razširja stavka kovinarjev tudi na rudarske okraje. V mestu Luni so delavci zasedli rudnike in razobesili svoje zastave. V Toscani, Liguriji, Sardiniji in v Siciliji je pričakovati vsak hip težkih dogodkov. Kmetje in delavci so se polastili orožja in hočejo s silo izpeljati socializacijo in razlastitev veleposestnikov. Vlada kliče nove letnike pod orožje, vojaštvo stoji pripravljeno, da zaduši upor proletariata. Ministrski predsednik Giolitti se trudi na vse načine, da bi se prevarno gibanje umirilo. Delavcem in kmetom ponuja pogajanja, zagotavlja jim oproščenje od vsake kazni, obljublja uvedbo obratnih svetov in radikalno agrarno reformo.

Delavci, ki drže zasedene množične vilne tovarne, kažejo, da so gospodarji položaja. Ni mogoče prorokovati nadaljnih dogodkov, toda verjetno je, da se bo težki spor zaenkrat še rešil s sporazumom.

Vsekakor pa kažejo ti revolucionarni dogodki, da je italijanska država razruvana v svojih temeljih, da se bliža v tej deželi konec kapitalističnemu gospodarstvu. Državna oblast in državna avtoriteta sta zadobila po svetovni vojni smrtni udarec in sila neverjetno je, da bi se globoka, nestavilna notranja nasprotstva v socialnem in državnem ustroju Italije mogla še brez nasilja zagladiti. Dežela krvavi na deželi in mestih na neznoznanih socialnih ranah, delavno ljudstvo živi življenje, ki ga tlačijo in tepta z vedno večjo in bolj neznoznosno silo. Kmetstvo prebivalstvo robuje v tej kulturni državi v okovih kolonata, njegova zemlja je razdeljena med pečico veleposestnikov, ki so neomejeni gospodarji nad gospodarskim življenjem kmetijskega proletariata. Zemlja, ki jo kmetje že stoletja obdelujejo, ki so na njej živeli in umirali njihovi očetje, je last tujcev. Zahteva po grudi gre preko države kakor vihar, buta ob vrata parlamenta, se zaganja z nezadržljivo silo v obstoječi pravni red. Toda brezobzirna sebičnost veleposestniških kapitalistov je povsod enaka. S trdovratno slepoto se drže izkoriščevalci svoje lasti in svojih predpravice. Industrijski kapitalisti so v svoji sebičnosti ravnotako trdovratni, slepi, protisocialni. Še nadalje hočejo ostati gospodarji in gospodovalci v svojih tovarnah in svojih rudokopih, še nadalje hočejo izrivati delavstvo od vsega sodelovanja in vsega vpliva v industrijskem življenju. Profit in predpravice je njihov prapor, ki bi zanj umirali, njihov denar je zanje važnejši kakor dobrobit in prihodnost države.

Le hitra, energična, velikopotezna socialna reforma v industriji in poljedelstvu bi rešila Italijo poloma. Toda kakor pri nas, v Nemčiji in povsod, tako je tudi v Italiji pot pameti in razuma kapitalistom tuja. Zato se bo moralo socialno vprašanje rešiti v vseh takih državah s silo; bo sila revolucije ali pa organizirana sila demokratičnih, parlamentarnih vlad.

DELAVSKI GENERALNI ŠTAB NA ANGLEŠKEM.

LDU London, 10. sept. (Brezžično) Kongres strokovnih organizacij v Portsmouthu je v svoji včerajšnji seji z veliko večino sklenil, ustvariti delavski generalni štab, ki naj nadzoruje gibanje v industriji, da bo postopanje v vseh medznih in delovnih vprašanjih enotno. V tem delavskem generalnem štabu bodo imeli rudarji, železničarji in transportni delavci po onega zastopnika, vse ostale skupine delavcev pa štiri.

STAVKARSKI SPOPADI V AMERIKI.

LDU Washington, 10. sept. (Brezžično) Včeraj je v Brooklynu prišlo do resnega spopada povodom stavke železničarjev. Avtomobil, v katerem je bilo devet mož, se je pri 22. cesti zelo hitro približal na-

bito polnemu vozu cestne železnice in je začel nanj streljati. Redar na motornem kolesu je s hitrostjo 50 milj na uro drvil za avtomobilom in aretirai osebe, ki so bile v njem.

BOLJŠEVIŠKI PEKEL.

LDU Dunaj, 9. septembra. Opoldanski listi prinašajo poročilo iz Berlina: Te dni se je s parnikom »Regina« vrnilo v Swinemünde 70 nemških delavcev in rokodelcev, ki so pred dvema mesecema odpotovali v sovjetsko Rusijo. Poslal jih je v Rusijo komunistični »Auswandererverein Ost«. Izjavili so, da so srečni, ker so ušli boljševiskemu peklu.

ZAHTEVE ANGLEŠKIH RUDARJEV.

LDU London, 10. sept. (Brezžično) V včerajšnji seji trgovinskega ministra Hornea z voditelji rudarjev so delavci zahtevali: 1. znižanje cen domačemu premo-gu, 2. ustanovitev razsodišča v mezd-nih sporih in 3. so izjavili, da ne želijo se-j z lastniki rudnikov. Po seji so se člani odbora peljali v Portsmouth, da poročajo splošnemu kongresu strokovnih organiza-cij o svojem uspehu.

ORGANIZACIJA FRANCOSKIH ŽELEZNIČARJEV — ZMERNJA.

LDU Pariz, 10. septembra. (Havas) Kongres železničarskih zvez je s 155.473 glasovi sprejel reformistično resolucijo proti 116.497 glasovom, ki so odpadli na resolucijo ekstremistov. Sprejeta resolucija ugotavlja, da majska stavka ni kršila podlage strokovne organizacije železničar-jev, da bi pa bila stavka uspešnejša, ako bi se bile Confederation generale du tra-vail in železničarska zveza popolnoma do-govorili. Kongres je nato z 294 proti 118 glasovom sprejel predlog reformistov gle-de smernic za delovanje strokovnih orga-nizacij. Smernice določajo avtonomijo strokovnih organizacij in izključujejo vsa-ko vmešavanje v politiko.

POLJSKA.

LDU Varšava, 10. septembra. (DunKU) Kakor poroča poljsko ministrstvo za zuna-nje stvari, se je po daljših pogajanjih med zastopniki medzavezniške komisije in Po-ljaki dosegel v Opolju sporazum, ki urejuje vprašanja prometa in potnih listov. Ra-zen tega se urejuje železniški promet iz cele Poljske preko Zgornje Šlezije na Polj-sko.

LDUPariz, 10. septembra. (Wolff.) Li-sti poročajo, da sta Francija in Poljska sklenili trgovsko pogodbo. Poljska bo do-bavljala Franciji les, sladkor in predivo, dobivala pa bo od Francije tekstilno blago, metalurgične proizvode in gnojila.

POGAJANJA V RIGI.

LDU Moskva, 10. sept. (Brezžično) Ruska mirovna delegacija je danes odpo-tovala iz Moskve v Rigo.

POGAJANJA MED POLJSKO IN LITVO.

LDU Varšava, 10. sept. (Brezžično) Litvansko ministrstvo za zunanje stvari je brzojavilo poljskemu ministru za zunanje stvari Sapiehi, da litvanska vlada ne bo umaknila svojih čet preko že objavljen-e črte. Predlaga, da bi se ustavile sovra-žnosti in sešla odposlanstva v Marienpolu, da bi se določila demarkacijska črta in da bi se tam mogla rešiti tudi druga sporna vprašanja. Sapieha je 9. septembra odgo-voril, da ugotavlja poljska vlada stalne kršitve nevtralnosti po Litvancih in da je Poljska z nastopnimi pogoji pripravljena k pogajanjem: 1. Pogajanja ne smejo določiti nove demarkacijske črte, meja med Polj-sko in Litvansko mora potekati na ozem-lju bivšega gubernementa Suwalki, kakor jo je določil vrhovni svet v Parizu 28. de-cembra 1919, čigar odločitev je edina za-konita podlaga glede mejnega vprašanja med obema državama. 2. Litvanska se za-vezuje, da bo popolnoma nevtralna v ru-sko-poljski vojni. Poljska bi smatrala za kršitev nevtralnosti, ako bi rdeče čete ko-rakale preko Litvanske ali porabljale lit-vansko ozemlje kot bazo. Kot kraj poga-janj predlaga Kalvarijo, ker je blizu polj-skih čet. Poljska vlada se še enkrat zava-ruje proti napadom na poljsko ozemlje, tembolj, ker hoče, da bi bilo pošteno prija-teljstvo podlaga za pogajanja.

